

מראי מקומות- מנחות פ"ח

- (א) אמרו לו חצי לוג היתה שם ואפשר לשער בחצי לוג, אמר להם אף לדבריכם וכו'- הק' בחי' הגרי"ז, מה הקשו לו, הרי ודאי הי' שייך למדוד במדה אחרת, ובאמת אם המדידה היתה רק כדי לדעת המדה, הי' שייך למדוד גם בשל חולין. ועל כרחך שיש דין אחר, דמה דצריך למדוד במדידה של קודש אינו רק לידע המדידה, אלא דין מדידה הוא למדוד שיעור שצריך בשביל העבודה. וא"כ, מה הק' רבנן על ר"ש, הרי ודאי גם הם מודים לדין זה, דהמעשה מדידה אינה רק בשביל לדעת המדידה. וביאר דס"ל לרבנן דהדין למדוד החביתין אינו דין מדידה בכלל, אלא דין מחציתה, דבעינן מחצית. וא"כ, בזה י"ל דס"ל לרבנן דאין צריך שיהי' כלי שהוא שיעור זה ממש כדי להחציתה, ואינו דומה לכל שאר כלי מדידה. אבל ר"ש ס"ל דמה דצריך לכלי שהוא שיעור לוג ומחצה, אי"צ בשביל דין להחציתה, אלא דין מדידה הוא כשאר מדידות, וא"כ שפיר צריך להיות כשיעור הראוי.
- (ב) **בירוצי המדות- פרש"י בכת"י, כשמודדין היין וממלא כלי ביותר, יש בו בירוצין. ומבואר מדברי רש"י דהבירוצין הם למעלה בתוכו. אולם ע' ברמב"ם (מע"ה"ק ב', ט')** שכ' "ובירוצי השמן והיין קודש לפי שהוא יורד על גבי הכלי, וכלי הלח נמשחו מבפנים ומבחוץ", ומבואר מדבריו דבירוצים היינו מה שנשפך על דופני הכלי מבחוץ.
- (ג) אמר אביי, דכ"ע בירוצי המדות איכא למימר נתקדשו וא"ל לא נתקדשו, וכו'- הק' בחי' הרשב"א, איך שייך לומר כן, הלא למ"ד דמלאים היינו שלא יותיר ולא יחסיר, ודאי ס"ל דלא נתקדשו, ולמ"ד דיוכל להותיר, משמע ודאי דנתקדשו. ותי' דלמ"ד דלא יותיר ס"ל דאף דציוה התורה לעשות מדות מצומצמות, מ"מ נוכל לומר דאף למעשה הותיר, דבדיעבד נתקדשו. ומ"ד דס"ל דמותר להותיר, ג"כ אין מוכח לומר דס"ל דאם הותיר דנתקדשו, אלא דבא לומר דאם הותיר דאינו נפסל, אבל לא נתקדשו.
- (ד) רביעית מה הי' משמשת, רביעית מים למצורע- הק' השפת אמת, הרי מבואר בגמ' דעיקר קידוש הכלי הי' לצורך החביתין, דהא לענין מים למצורע, הא חוץ הוא ולא בעינן לקדושי, וא"כ למה נקט המשנה מים למצורע. ותי' דאפשר דאם לא הי' שום שימוש אחר מלבד הא דחביתין, אז לא הי' נעשה משל ציבור, רק משל כה"ג, ורק משום דנצרך גם להני שימושים בא משל ציבור.
- (ה) **אפי מנחה של ס' עשרון, נותן לה ס' לוג- ע' בחזון איש (ל"ד, ז') שהביא דדעת המנחת חינוך (קט"ז) הוא דגם צריך קומץ לבונה לכל עשרון ועשרון, וע' מה שתמה עליו החזון איש מהסוגיא דלעיל (נ"ב).**
- (ו) **חוץ הוא- פרש"י בכת"י, מחוץ למחנה היו מטהרין את המצורע, ולמה להו לקדושי. אבל אף דלא היו צריכין לעשות כן, כ' התפארת ישראל (יכין י"ד) דלמעשה היו עושין כן, ולכן שפיר אמרי' במתני' דמשמשת למים למצורע נוקי' הגמ' הוא רק דכיון דאין צריכין לעשות כן, אין מסתבר שעושין כלי מיוחד לדבר שאין צריך להיות במקדש]. וע"ע בחי' הרשב"א, שהק' דכיון שהיו נותנים מים של מצורע לכלי זה, א"כ לכאו' נתקדשו המים, וממילא כשמוציאין אותם חוצה לטהרת המצורע, לכאו' יפסל ביוצא. וכ' דבאמת לא נפסל ביוצא, דכיון דאין צריך להיות בפנים, א"כ נמצא דנחשב אין ראוי לכלי שרת, וכלי קודש אינו מקדש אלא מה שראוי לו, ולכן אינו קודש, וממילא אינו נפסל ביוצא.**
- (ז) **ואי נזיר, לחם נזיר בשחיטת איל הוא דקדיש- ע' בקרן אורה שהביא מה שהק' הברכת הזבח, לפי דעת הרמב"ם דלחמי תודה ונזיר עשייתן בחוץ, א"כ למה הי' צריך הגמ' לקושיא חדשה, הרי לכאו' הי' יכול להק' מחוץ, כמו שהק' במצורע. וביאר הקר"א דהשו"ט של הגמ' לפי הרמב"ם הי', דבקור סבר הגמ' דמעשה נזיר הוא בפנים כמו כל המנחות, ולכן ממילא צריך לקדש גם השמן. וע"ז השיב הגמ' דהלחם אינו קדוש עד שחיטת הזבח, ובשעת עשייתו אינו קדוש,**

יא) **סד"א הואיל ופי נרות אשחורי משחר, התורה חסה על ממונן של ישראל, וליעבד זהב כל דהו, קמ"ל- פי' השפת אמת, דמשמע מכאן דכשהי' משחיר הרבה צריכין לעשות מנורה חדשה, דאלת"ה, מאי חסרון איכא, וצ"ע.**

ומעשהו יכול להיות בחוץ, ולכן גם השמן אינו יכול להיות קדוש, וממילא גם מדידת השמן יכול להיות בחוץ, וכדעת הרמב"ם למעשה.

ח) **נר שכבתה, נידשן השמן, נידשנה הפתילה, וכו'- כ' ר' גרשום דהיינו דכבה בחצי הלילה או קודם היום, דאז צריך לחזור ולדושנה ולהדליקה עוד. אולם ע' בחי' הרמב"ן לשבת (כב:), דכ' דמיירי בבקר, דהיינו דכל נר שלא כבתה בבקר, אין מכבין אותה, אלא מניחין אותו כמו שהן, ובערב נותן בה שמן אחר כמידה ראשונה, חצי לוג, ופתילה אחרת במקומה [ולדעת ר' גרשום יתכן דאם מצאו בבקר שהוא דלוק, המכבין אותה, ויש לעי' בזה]. משא"כ הם שמצאו שכבו, מדשנין אותן, ומדליקין אותן בערב. אולם ע' בשו"ת הרשב"א (א', ש"ט) דכ' דמשמע דמדברי הגמ' דההטבה וההדלקה בזמן א' הם, ולא דההטבה בבקר וההדלקה בערב. ולכן פי' הרשב"א דמיירי בנר מערבי (למ"ד מנורה צפון ודורם, ולמ"ד דמנורה הי' מזרח ומערב, מיירי בשתי נרות מזרחיים), דצריך להיות דלוק תמיד, ולכן אם בא ומצאו כבה, צריך לדשנה ולהדליקה מיד.**

ט) **נר שכבתה, נידשן השמן נידשנה הפתילה- כ' השפת אמת דמכאן ק' למש"כ הבית יוסף בריש הל' חנוכה דבכל יום נשאר השמן שבנרות מלאין, דהא בסוגיין מבואר דבכה"ג צריך להסיר השמן וליתן שמן אחר. ולכן ע"כ הנס לא הי' בשמן שהי' בנרות, אלא בשמן שהי' בהפך. וכ' ליישב דבאמת דין זה דצריך לדשן המנורה הוא דוקא בנר שכבתה, אבל כשהי' דולק, הי' נשאר דולק, ואין דין דישון, ולכן י"ל דכאן הי' הנר דולק כל שמונת הימים.**

י) **ובפלוגתא דהני תנאי, דתניא, מנורה ונרותיה באות מן הככר, ואין מלקחיה ומחתותיה וכו'- יצא מהברייתא דבין ר' יהודה ובין ר' נחמי' מודו דמלקחיה ומחתותיה לא באו מן הככר, והמח' הוא רק לענין נרותיה. אום ע' ברמב"ן על התורה (כ"ה, ל"ט) שהביא מהברייתא דמלאכת המשכן דס"ל דאף מלקחיה ומחתותיה היו מן הככר, ומיעט הצבתים והמלקטאות.**